

Souhrnná teritoriální informace Gabon

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským úřadem ČR v Abuji (Nigérie) ke dni 12.5.2020
13. 5. 2020 0:24

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (s.2)
2. Zahraniční obchod a investice (s.13)
3. Vztahy země s EU (s.16)
4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR (s.18)
5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu (s.20)
6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu (s.22)
7. Kontakty (s.30)

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled

Gabonská republika je přímořským státem Guinejského zálivu, jehož územím prochází zemský rovník. Nejdelší hranici má Gabon se svým východním sousedem – Konžskou republikou (Brazzaville) – 1 903 km. Na severu sousedí s Kamerunem (298 km společných hranic) a na severozápadě s republikou Rovnicková Guinea (350 km). Celková délka suchozemských hranic Gabonu je 2 551 km. Území celé republiky tvoří převážně tropické pralesy (77 % rozlohy země), východ a jih území Gabonu tvoří savana. Podnebí je zde po celý rok horké a zhruba od října do prosince a od února do května také velmi vlhké (období dešťů). Obdělávaná půda tvoří pouze 1,5 % a pastviny 18 % rozlohy Gabonu. Pouze vnitrozemí země je hornatější, nejvyšší horou je Mont Iboundji (1 575 m).

Gabonská republika, do roku 1960 francouzská kolonie, profituje dlouhodobě ze své „politické stability“. Gabon je již od vyhlášení nezávislosti řízen autokratickými prezidenty. Počátkem 90. let byl zaveden systém více politických stran a tehdy nová ústava (přijata 1991) umožnila více transparentní volební procedury a reformy vládních institucí. Nepočetná populace, obrovské přírodní zdroje a značná podpora ze zahraničí pomohly vytvořit z Gabonu relativně prosperující zemi subsaharské Afriky.

V zemi stále jednoznačně dominuje francouzský vliv, zejména v četných polovládních podnicích (parastatals). Nicméně zvolna začíná být patrné slábnutí francouzského ekonomického vlivu i v této zemi, zejména díky čínské (nově i turecké a marocké) konkurenci.

Gabon je členskou zemí UN (OSN - Organizace spojených národů), AU (Afričan Union, vznikla v červenci roku 2000 jako nástupnická organizace po OAJ - Organizaci africké jednoty), NAM (Nonaligned Movement, HNZ - Hnutí nezávislých zemí), WTO (Světová obchodní organizace), IMF (MMF - mezinárodní měnový fond), AfDB (Africká rozvojová banka), IAEA (Mezinárodní agentura pro atomovou energii).

Je rovněž členskou zemí Hospodářské a měnové unie zemí střední Afriky (CEMAC – Union économique et monétaire de l'Afrique centrale). Dohoda o vytvoření této unie byla podepsána v konžském Brazzaville v roce 1964 (původně jako společenství UDEAC) a jejími členy jsou vedle Gabonu ještě Čad, Kongo, Kamerun, Středoafriická republika a od roku 1985 také Rovnicková Guinea. Hlavním cílem CEMAC je vytvoření celní, ekonomické a monetární unie, přičemž konečným cílem je pak vytvoření funkční ekonomické a měnové unie, sblížení makroekonomické politiky členských zemí a vzájemná harmonizace odvětvové hospodářské politiky, jednotné vnější tarify a odstranění existujících vnitřních obchodních bariér (www.cemac.int).

Ekonomika Gabonu je malá a stále ještě málo diverzifikovaná. Gabon má velké zásoby nerostných surovin (ropa, mangan, železná ruda, uran, zlato...). Od počátku 90. let minulého století je Gabon, díky těžbě ropy, jednou z nejbohatších a nejrozvinutějších ekonomik ze všech zemí subsaharské Afriky. Je zemí s druhým nejvyšším HDP/obyv. v subsaharské Africe (21 000 USD/obyv.) a má statut země s vyšším středním příjmem. Nerovnováha ve využití vytvořených prostředků však má za následek, že velká část populace žije v chudobě, v celosvětovém žebříčku hodnocení rozvoje dle UNDP je Gabon až na 112. místě ze 187 zemí. Dle posledního hodnocení ekonomické svobody provedeného organizací „Heritage Foundation“ je Gabon řazen do skupiny „mostly unfree“ zemí, ze 179 hodnocených zemí se umístil na 104. místě. Světová banka řadí obchodní a podnikatelské klima Gabonu na 169. místo z celkového počtu 190 hodnocených zemí (viz „Doing business 2018“). Standard and Poor's snížila hodnocení Gabonu na B+ se stabilním výhledem, Fitch zhoršila hodnocení na BB- s negativním výhledem.

Hospodářská politika se řídí plánem diverzifikace hospodářství, rozvoje infrastruktury, podpory zemědělství, výroby, služeb a turistiky („Gabon émergent“), který si klade za cíl dostat Gabon do kategorie „nových“ ekonomik a zmírnit jednostrannou závislost země na těžbě ropy, minerálů a dřeva. V souladu s plánem prezidenta se vláda snaží přilákat do země zahraniční investory, rozvíjí zvláštní ekonomické zóny, orientuje se na vývoz zboží s vyšší přidanou hodnotou (vybudováním závodů na zpracování dřeva, rafinerií ropy atd.). Rozvíjí se těžba manganu, železné rudy i zlata. Spolu s mezinárodními donory investuje do rozvoje infrastruktury, rozvíjí se telekomunikace i bankovní sektor.

Podíl gabonského průmyslu na tvorbě HDP je cca 61 % a roční růst je kolem 4 %. Nejdůležitějšími odvětvími jsou těžba a zpracování ropy, výroba hnojiv, těžba a zpracování manganu, těžba a zpracování dřeva, těžba zlata, výroba cementu, oprava lodí a potravinářský průmysl. Průmyslový a zpracovatelský sektor v Gabonu nicméně zůstává i nadále slabý. Ve městě Nkok, poblíž hlavního města Libreville vyrostla zvláštní ekonomická zóna, kde by měly sídlit firmy zpracovávající dřevo a palmový olej. Podle nařízení prezidenta se ze země nesmí vyvážet kulatina. Zhruba sto dvacet dřevařských závodů zpracovává dřevo pro domácí trh i na vývoz. Ropná rafinérie SOGARA s roční kapacitou 750 000 tun ve městě Port Gentil byla původně plánována na daleko nižší výrobní kapacitu (pouze pro domácí spotřebu derivátů). Prošla postupně několika technologickým rozšířením, ale její provoz je díky tomu značně nákladný. V srpnu 2014 byl otevřen ve městě Moanda závod na zpracování manganové rudy a výrobu silikomanganu s kapacitou 65000 tun/ročně. Cementárny v Owendo a Franceville (vlastněné marockou firmou CIMAF) produkují 130000 tun cementu ročně. Z dalších větších průmyslových provozů stojí za zmínku výroba strojních komponent pro závody na zpracování palmového oleje, závod na výrobu nátěrových hmot a plnina technických plynů do svařovacích tlakových lahví. Lokálně a v malých provozovnách jsou vyráběny cukr, mouka, cigarety, nealkoholické nápoje, pivo a chléb.

Těžba ropy:

Stará ložiska jsou postupně vytěžována a produkce ropy dlouhodobě klesá (asi o 3 % ročně). Gabon přesto zůstává významným producentem, prokázané zásoby (2 mld barelů) by měly ještě vydržet na 20 let. Ropný sektor nicméně dominuje exportu země (podílí se cca 40% na tvorbě HDP a až 85% vývozu) a Gabon je stále šestým největším producentem ropy v subsaharské Africe. Největšími investory jsou v tomto sektoru americké společnosti, na průzkumu a těžbě se ale podílí i francouzské, čínské, indické a v poslední době i ruské firmy. Gabonská vláda v roce 2014 přidělila 6 firmám (Impact Oil, Repsol, Petronas, Ophir, Perenco, Noble a Woodside) 13 průzkumných licencí na hlubokém offshore. Očekávání, že v roce 2018 by Gabon mohl těžit až 500 000 b/d se pravděpodobně nenaplní a těžba bude několik let nadále klesat - ropným společnostem se vysoké investice do průzkumu hlubokomořských ložisek při dnešních cenách ropy nevyplácí.

Těžba rud:

Druhou nejdůležitější domácí přírodní surovinou (po ropě) je mangan, který se těží u města Moanda. Zdejší ložisko je druhé nejbohatší na světě (cca 200 milionů tun; v roce 2012 bylo vyvezeno 3,8 milionu tun manganové rudy a Gabon se stal třetím největším světovým vývozcem tohoto kovu). Těžbu ovládá firma Comilog, kterou vlastní francouzská společnost ERAMET. Ta rovněž vlastní závod na zpracování rudy a výrobu silikomanganu s kapacitou 65000 tun/ročně, který byl otevřen v srpnu 2014.

Francouzská AREVA provádí intenzivní průzkum nových ložisek uranu (komerční těžba byla zastavena v roce 2009), další společnosti zkoumají ložiska molybdenu, niobu, zlata a diamantů. Marocká společnost Managem zahájila těžbu zlata v oblasti Bakoudou Manigma. V Gabonu se nachází rovněž rozsáhlá ložiska železné rudy Bélinga (předpokládaná těžba 30 mil tun železné rudy ročně). Práva na průzkum a těžbu získala čínská firma China Machinery Engineering Corporation, která slíbila rovněž dostavět 500km železnice, přístav a elektrárnu. Práce však pokračovaly tak pomalu (ložisko se mj. nachází v ekologicky velmi citlivé oblasti), že se gabonská vláda rozhodla firmě práva odejmout. Nové licenční řízení bylo zahájeno na sklonku 2016, předběžný zájem projevíly jihoafrické a japonské firmy.

Stavebnictví:

Na tvorbě HDP se podílí 5,5%. Součástí plánu „Gabon emergant“ je rovněž výstavba infrastruktury (výstavba/obnova silniční sítě a další dopravní infrastruktury (hlubokomořský přístav v Port-Gentile, modernizaci letiště v Libreville i regionálních letišť, výstavba nových sídlišť, nemocnic a škol, nových energetických zdrojů a telekomunikací). Část projektů by měla být financována soukromými investory v rámci udělených těžebních licencí, vláda na realizaci projektů plánovala vyčlenit částku částkou 16 mld. USD. Vzhledem k nižším příjmům z prodeje ropy musela vláda kapitálové výdaje omezit, což zpomalí realizaci mnoha infrastrukturních projektů. Projekty řídí nedávno zřízená agentura ANGT (www.angt.ga), technickým poradcem se stala firma Bechtel.

Zemědělství:

Na tvorbě HDP se podílí pouze 4 %, ačkoliv zaměstnává plných 90 % ekonomicky činného obyvatelstva (zdroj). Společně s rybolovem je málo rozvinutým sektorem gabonského hospodářství. Důvodem je pravděpodobně velmi nízká hustota osídlení země, vysoké produkční náklady a nedostatečná síť pozemních komunikací na venkově. Využívaná zemědělská půda zaujímá pouhé 2 % rozlohy státu. Gabon je velkým dovozcem potravin a dovoz se každoročně neustále zvyšuje (v současnosti se dováží 90 % potravin). Z potravinářských komodit se do Gabonu dováží zejména rýže, pšenice, maso, mléko, mléčné výrobky a rostlinné oleje zejména z Francie, JAR a Kamerunu. Závislost na dovozu potravin je stále větší i přes rostoucí podporu ze strany gabonské vlády a zvyšování exportu zemědělských plodin.

Základními zemědělskými plodinami jsou banány, maniok, taro a podzemnice olejná, dále se pěstují kukuřice, kakao, káva a cukrová třtina. Velmi rychle roste produkce palmového oleje a to zejména díky existenci tzv. „zeleného pásu“ plantáží kolem hlavního města Libreville. Gabon se chce stát největším producentem palmového oleje v Africe, singapurská firma Olam zahájila výsadbu palmů na 300 000 ha a výstavbu rafinérie (investice 1,8 mld. USD, v současné době vysazeno cca 11 000 ha). Nejvýznamnější zemědělskou společností v Gabonu je belgický SIAT, zabývající se mj. výkupem surové gumy, výsadbu nových gumovníkových plantáží plánuje i Olam.

Rybolov je provozován v pobřežním pásmu Guinejského zálivu a nepokryje ani domácí spotřebu. Gabon uděluje práva rybolovu zahraničním zemím, jednání s EU byla dokončena v roce 2013. Na základě této dohody mají lodě ze zemí EU (zejména Francie a Španělska) právo lovit ve výsostných vodách Gabonu.

Těžba dřeva:

Dřevo je třetím největším devizovým zdrojem Gabonu - jeho vývoz zajišťuje cca 7 % z celkového exportního příjmu země, k tvorbě HDP přispívá až 2 %. Odvětví těžby a zpracování dřeva je také druhým nejvýznamnějším zaměstnavatelem. Využitelné zdroje činí asi 400 milionů krychlových metrů, Gabon vyváží cca 1,6 mil. m³ ročně. Ze zhruba 21 mil hektarů deštného pralesa je těžebními firmám přidělena asi polovina. Sektor těžby dřeva prodělal v roce 2010 zásadní změnu, již se nesmí vyvážet kulatina a nezpracované dřevo. Byla dokonce založena speciální ekonomická zóna Nkok, primárně zaměřená na zpracování dřeva, která přilákala desítky zpracovatelských firem. Držitelé licencí na těžbu dřeva musí provozovat svůj vlastní zpracovatelský závod. Vyvážejí se zejména (obchodně zajímavé) stromy druhu okoumé a ozigo, na jejichž těžbu má monopol státní firma SNBG (Gabon National Lumber Corporation). Těžbu dřeva provádí zejména francouzské, italské a čínské firmy. Odběratelem 46 % vyváženého dřeva byly evropské země (zejména Francie), zbytek odebírala Čína. V roce 2014 se ale situace změnila, Gabon nepřistoupil k dohodě EDF, díky svému statutu země se středním příjmem přišel o celní výhody a na dovozy dřeva do EU bylo uvaleno 10 % clo. Znovu se proto orientuje na asijské a americké trhy. Ve spolupráci s EU se Gabon snaží omezit ilegální těžbu dřeva a zprůhlednit licencování (program FLEGT).

Služby:

Sektor služeb se na tvorbě HDP podílí asi 34 %. Celý sektor (zejména veřejné služby) je stále velmi málo rozvinutý. Největší částí odvětví služeb zůstávají dopravní služby a logistika pro regionální obchod (prosté velkoobchodní a maloobchodní služby). Jako i v jiných zemích Afriky se rychle rozvíjí mobilní telekomunikační služby.

Turistika je zatím díky nedostatečným ubytovacím kapacitám, špatné infrastruktuře a vysokým cenám letenek velmi málo rozvinutá, nicméně skýtá do budoucna velký potenciál. Prezident Bongo již vyhlásil vytvoření národních rezervací na zhruba 10 % území republiky, součástí plánu „Gabon emergent“ je i rozvoj turistiky (vzdělávání kadrů, výstavba nutné infrastruktury, popularizace Gabonu jako turistické destinace). Podporu rozvoji ekoturistiky přislíbila jak Světová banka, zájem projevil soukromí investoři z USA, Francie a Singapuru. Plánem vlády zůstává přivítat v zemi 100 000 turistů v roce 2020.

Infrastruktura:

V okolí hlavního města Libreville a Port-Gentil je díky ropnému boomu v sedmdesátých a osmdesátých letech považována za relativně rozvinutou. Mimo tuto oblast je infrastruktura ve špatném stavu a nedostatečně udržovaná. Gabonská vláda vyhlásila plán obnovy infrastruktury, který se zaměřuje na výstavbu/obnovu silniční sítě, dopravní infrastrukturu (přístavy,

letišť), bydlení, nemocnice a školy, nové energetické zdroje a telekomunikace. V současné době je ale nucena kapitálové investice na velké infrastrukturní projekty omezovat.

Dopravní síť je velmi málo rozvinutá, což je dáno hornatým terénem a vysokou mírou zalesnění. Páteř gabonské dopravní sítě tvoří 9 170 km silnic, z toho pouze cca 1100 km silnic je asfaltovaných. Hlavní komunikační tahy jsou postupně modernizovány za pomoci Africké rozvojové banky, Evropské investiční banky a ČLR. Většina silnic ale stále zůstává nezpevněná a v období dešťů jsou tyto cesty obtížně sjízdné. V provozu je jediná železniční trať, spojující hlavní město Libreville s městem Franceville na jihovýchodě země u hranic s republikou Kongo. Tato trať je dlouhá 649 km (některé zdroje uvádějí až 814 km), je jednokolejná a má klasický rozchod 1435 mm. Používána je zejména k převozu přírodních surovin z vnitrozemí do přístavu Owendo u Libreville, který byl otevřen teprve v roce 1988. Republika Gabon má dva moderní přístavy - Owendo a Port Gentil, kudy prochází ročně asi 20–25 milionů tun nákladu (oběma směry). Vzhledem k mělkému přístupovému koridoru do přístavu v Owendo, vyžadujícímu pravidelné bagrování dna, je 85 % nákladů směřováno do přístavu Port Gentil na jihu země. V tomto městě by měl být postaven i hlubokovodní přístav pro velkotonážní lodi. Trvale splavných říčních vodních cest je v Gabonu asi 1 600 km.

V Gabonu se nachází celkem 44 letišť, z toho se zpevněnou přistávací plochou je 14. Mezinárodní letiště je v Libreville. V Gabonu je registrována jedna z největších civilních leteckých flotil (malá soukromá letadla) ze všech afrických zemí. Travnatých přistávacích ploch, nemajících statut letiště, je zde více než 100.

Výroba elektrické energie:

Rozvoj energetiky (výstavba nových zdrojů, stavba/rekonstrukce přenosových sítí) je jedním z pilířů plánu „Gabon emergent“. Přes 59 % vyrobené elektrické energie pochází z fosilních zdrojů (ropa, plyn),

zbytek (41 %) pak z vodních elektráren. Instalovaná kapacita je cca 500 MW, do roku 2016 by se měla zvýšit na 1000 MW. Výroba elektřiny se pohybuje na úrovni 1,7 miliard kWh, což plně pokrývá domácí spotřebu. Žádná elektrická energie se nedováží, žádná se ani nevyváží - přenosové soustavy nejsou vůbec propojeny se sousedními státy. Používané napětí je 220 V/50 Hz. Většina městského obyvatelstva má přístup k elektřině, výpadky proudu jsou ale velmi časté.

Telekomunikace:

V užívání je 17 000 pevných telefonních linek a 3 mil. mobilních telefonů – jejich počet rychle roste. V Gabonu působí 4 operátoři mobilních sítí (Libertis, Airtel (Zain), Moov (Telecel) a Azur). Pro mezinárodní telefonní spojení a jsou využívány tři satelitní stanice (Intelsat nad Atlantským oceánem) a (od roku 2002) optický podmorský kabel pro mezinárodní telefonické spojení. V Gabonu působí 127 internetových providerů (kód země „ga“) a internet používá cca 200 000 uživatelů (2012). V zemi jsou provozovány dvě státní a několik soukromých televizních stanic.

Podkapitoly:

- 1.1. **Oficiální název státu, složení vlády**
- 1.2. **Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)**
- 1.3. **Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.**
- 1.4. **Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let**
- 1.5. **Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba**
- 1.6. **Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)**
- 1.7. **Daňový systém**

1.1 Oficiální název státu, složení vlády

Název státu:

- République Gabonaise
- Gabonská republika (zkr. Gabon)

Hlavou státu je prezident Ali Bongo Ondimba, který se ujal funkce v srpnu 2009, poté kdy vyhrál prezidentské volby většinovými 42 % hlasů. Svou pozici ve funkci potvrdil i podruhé ve volbách v srpnu 2016. Je synem svého předchůdce – prezidenta Omara Bongo Ondimby, který zemřel 8. 6. 2009. Omar Bongo byl nejdéle sloužícím africkým prezidentem - ve funkci 28. 11. 1967, tedy celkem 42 let. Prezident stojí v čele vlády, jmenuje ministerského předsedu. Vláda je rovněž jmenována prezidentem na návrh ministerského předsedy.

Prezident je přímo volený prostou většinou všeobecným hlasováním na 7-leté období (bez omezení funkčního období); příští volby se budou konat v srpnu 2023).

Zákonodárná moc: dvoukomorový parlament se skládá ze Senátu (počet míst není fixní, členové jsou voleni nepřímo obecními radami a krajskými shromážděními nadpoloviční většinou hlasů ve dvou kolech, členové slouží šest let) a Národního shromáždění (120 křesel, členové zvolení v obvodech absolutní většinou hlasů v případě potřeby ve dvou kolech, členové slouží 5 let.

Gabon je v současné době unitární republikou, praktikující prezidentský systém moci s existencí více politických stran, vytvořený na základě ústavy, přijaté dne 14. března 1991 (doplněné v roce 2003 a 2011). Opoziční strany byly legalizovány v roce 1990 po 28 letech vlády jedné strany. U moci je „Gabonská demokratická strana“ („Parti Démocratique Gabonais“, PDG). Zákonodárnou moc tvoří dvoukomorový parlament – Národní shromáždění (Assemblée Nationale) se 120 křesly a Senát se 102 křesly. Poslanci Národního shromáždění jsou voleni všelidovým přímým hlasováním na pětileté funkční období, senátoři pak členy komunálních vlád a regionálních parlamentů na šest let.

Politickou scénu Gabonu ovládá Gabonská demokratická strana (Parti démocratique gabonais nebo PDG). Prezident Ali Bongo byl v roce 2016 podle znovu zvolen prezidentem ve volbách, které provázely rozsáhlé podvody. Protikandidát Jean Ping a další zástupci opozice odmítli uznat volební výsledky. Země prošla politickými turbulencemi, které vedly k násilným střetům, uzavření telekomunikačních sítí a sérii demonstrací uvnitř i vně země. Tato napjatá situace poznamenala i politický vývoj v zemi v roce 2017. Nadále pokračovala ekonomická krize, která ze všech ropných zemí regionu postihla Gabon nejsilněji. Národní politický dialog, který prezident Bongo zahájil v březnu 2017, vyústil v poměrně skromné návrhy reforem, které opozici nemohly uspokojit. Opoziční vůdce Jean Ping mezitím v rámci svého turné po mezinárodních hlavních městech odrazoval od podpory Bongových politických snah. Režim na to zareagoval tak, že Pingovi byl vydán soudní zákaz opustit zemi. Na místo postupného uvolňování politického života, nechal Bongo odhlasovat změnu ústavy, podle které zůstává počet mandátů prezidenta neomezen, ministři skládají přísahu nikoliv státu, ale osobně Bongovi, a věkový limit pro volbu prezidenta byl zrušen. Současně byly zahájeny politické procesy s některými opozičními politiky, kteří jsou viněni z „podvracení státu, spiknutí apod.“

Dle prognóz, stávající prezident, Ali Bongo Ondimba, zůstane u moci v letech 2018-22, ale politická stabilita zůstane křehká, za neustálých nepokojů veřejnosti a nařčení opozice z volebních podvodů stávající vlády. Pokrok při obnově sociální stability bude brzdit fiskální omezení a obtížné podnikatelské prostředí. Předpokládá se, že růst reálného HDP v letech 2018-22 v průměru bude činit 2,7% a bude podporován investicemi do odvětví jako minerální ruda, stavebnictví, lesnictví a zemědělství.

Prezident republiky: Ali Bongo Ondimba

Složení vlády (květen 2020)

Prime Minister, Head of Government : Mr. Julien Nkoghe Bekale

Minister of State, Minister of the Interior: Mr. Lambert Noël MATHA

Minister of State, Minister of Foreign Affairs: Mr. Alain Claude BILIE BY NZE

Minister of State, Minister of Communication, spokesperson for the Government: Mr. Edgard Anicet MBOUMBOU

MIYAKOU

Minister of State, Minister of National Defense: Ms Rose Christiane OSSOUKA RAPONDA

Minister of Relations with constitutional institutions and independent administrative authorities: Ms Denise MEKAM'NE EDZIDZIE wife TATY

Minister for the Promotion of Good Governance, the Fight against Corruption and the Assessment of Public Policies: Mr. Francis NKEA NDZIGUE

Minister of Higher Education, Scientific Research and Technology Transfer: Mr. Jean De Dieu MOUKAGNI IWANGOU

Minister of Culture and Arts: Mr. Michel MENGHA M'ESSONE

Minister of Economy and Finance: Mr. Jean-Marie OGANDAGA

Minister of Employment, Public Service, Labor and Vocational Training, responsible for social dialogue: Ms. Madeleine BERRE

Minister of Agriculture, Livestock, Fisheries and Food: Mr. Biendi MAGANGA MOUSSAVOU

Minister of Energy and Hydraulic Resources: Mr. Pascal HOUANGNI AMBOUROUET

Minister of Justice: Mrs. Erlyne Antonella NEMBET wife DAMAS

Minister of Transport, Equipment, Infrastructure and Housing: Mr. Léon BONDA BALONZI

Minister for the Promotion and Integration of Women in Development, responsible for combating violence against women, responsible for monitoring the human investment strategy and national solidarity: Ms. Prisca KOHO marries NLEND

Minister of Water, Forests, the Sea, the Environment, responsible for the Climate Plan, the Sustainable Development Goals and the Land Use Plan: Professor Lee WHITE

Minister of Tourism, Commerce, Small and Medium-Sized Enterprises, and Industry: Mr. Hughes MBADINGA MADIYA

Minister of Decentralization, Cohesion and Territorial Development: Mr. Mathias OTOUNGA OSSIBADJOUO

Minister of Health: Mr. Max LIMOUKOU

Minister of Oil, Gas, Hydrocarbons, and Mines: Mr. Vincent de Paul MASSASSA

Minister of Investment Promotion, Public-Private Partnerships, responsible for improving the business environment: Ms. Carmen NDAOT

Minister of Sports, in charge of community life: Mr. Franck NGUEMA

Minister of National Education, responsible for civic training: Mr. Patrick DAOUDA MOUGUIAMA

Minister delegate to the Minister of Energy and Water Resources: Mr. Christian MENVIE OBAME

Minister delegate to the Minister of Foreign Affairs: Ms. Nanette LONGA MAKINDA

Minister delegate to the Minister of Transport, Equipment, Infrastructures, and Housing: Ms. Françoise ASSENGONE OBAME

Minister delegate to the Minister of Economy and Finance: Mr. Sosthène OSSOUNGOU NDIBANGOYE

Minister delegate to the Minister of National Education, responsible for civic training: Ms. Yolande NYONDA

Minister delegate to the Minister of Water and Forests, the Sea, the Environment, responsible for the Climate Plan, the Sustainable Development Goals and the Land Use Plan: Mr. Séverin MAYOUNOU

Minister Delegate to the Minister of Employment, the Civil Service, Labor and Vocational Training, responsible for social dialogue: Ms. Gisèle AKOGHET wife NTOUTOUME

1.2 Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)

Demografická charakteristika státu:

Počet obyvatel: 1,67 milionu, hustota osídlení: 6,24 ob./km²

Věkové složení:

- 0 – 14 let: 42,1 %
- 15 – 64 let: 53,1 %
- nad 65 let: 3,8 %

Průměrný roční přírůstek: 1,94 %, počet obyvatel žijících ve městech: 86,2 %

Národnostní složení: Téměř všechny etnické skupiny Gabonu patří do skupiny bantu. Největší etnika Gabonu jsou – Fang, Eshira, Nzebi, Punu, Obamba a Teke. V Gabonu žije asi 160 000 z toho cca 11000 Francouzů.

Náboženské složení: Hlavním náboženstvím je v Gabonu křesťanství, které vyznává asi 60–75 % populace. Zbytek tvoří animisté. Muslimů je v této zemi méně než 1 %, nicméně prezident Ali Bongo Ondimba, se stejně jako jeho otec (konvertita) hlásí k islámu.

1.3 Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.

	2015	2016	2017	2018	2019
HDP mil. USD	14,262	14,214	15,039	16,575	16,813
růst reál HDP (%)	3,9	2,3	0,8	1,9	3,2
poč. obyvatel miliony	1,7	1,8	2,1	2,1	2,2
HDP/obyvatel (USD v PPP)	17930	18101	18198	18326	18,454

Zdroj: EIU, CIA Factbook

Přestože jsou stará ložiska postupně vytěžována a produkce ropy dlouhodobě klesá (asi o 3% ročně), příjmy z ropy a plynu stále tvoří cca 40% HDP a až 85% vývozu. Gabon zůstává významným producentem, prokázané zásoby (2 mld barelů) by měly ještě vydržet na 20 let.

Očekávalo se, že fiskální saldo se bude postupně snižovat z odhadovaného schodku 2,3% HDP v roce 2018 a na přebytek 0,4% HDP v roce 2023, protože vláda zpřísňuje výdaje a vyšší ceny ropy zvyšují příjmy.

Reálný růst HDP bude v letech 2019–23 průměrně dosahovat 3,1% ročně.

Inflace se bude v letech 2019 – 23 pohybovat v průměru 2,6% ročně, ačkoli země zůstává silně závislá na dovozu komodit, vládní dotace na mnoho základního zboží (včetně potravinových sponek) pomohou udržet víko na celkovém růstu cen.

Deficit běžného účtu se v roce 2020 vrátí zpět do přebytku, zhruba v souladu s pohyby na obchodním účtu vyplývajících ze zvýšení mezinárodních cen ropy ve srovnání s jejich průměrem 2015–17. Otázkou zůstává, jak se na ekonomice podepší dopady pandemie COVID-19.

Charakteristika ekonomiky:

Ekonomika Gabonu je malá a stále ještě málo diverzifikovaná. Gabon má velké zásoby nerostných surovin (ropa, mangan, železná ruda, uran, zlato...). Od počátku 90. let minulého století je Gabon, díky těžbě ropy, jednou z nejbohatších a nejrozvinutějších ekonomik ze všech zemí subsaharské Afriky. Je zemí s druhým nejvyšším HDP/obyv. v subsaharské Africe (21000 USD/obyv.) a má statut země s vyšším středním příjmem. Nerovnováha ve využití vytvořených prostředků však má za následek, že velká část populace žije v chudobě, v celosvětovém žebříčku hodnocení rozvoje dle UNDP je Gabon až na 112. místě ze 187 zemí. Dle posledního hodnocení ekonomické svobody provedeného organizací „Heritage Foundation“ je Gabon řazen do skupiny „mostly unfree“ zemí, ze 179 hodnocených zemí se umístil na 104. místě. Světová banka řadí obchodní a podnikatelské klima Gabonu na 167. místo z celkového počtu 189 hodnocených zemí (viz „Doing business 2018“). Standard and Poor's snížila hodnocení Gabonu na B+ se stabilním výhledem, Fitch zhoršila hodnocení na BB- s negativním výhledem.

Hospodářská politika se řídí plánem diverzifikace hospodářství, rozvoje infrastruktury, podpory zemědělství, výroby, služeb a turistiky („Gabon émergent“), který si klade za cíl dostat Gabon do kategorie „nových“ ekonomik a zmírnit jednostrannou závislost země na těžbě ropy, minerálů a dřeva. V souladu s plánem prezidenta se vláda snaží přilákat do země zahraniční investory, rozvíjí zvláštní ekonomické zóny, orientuje se na vývoz zboží s vyšší přidanou hodnotou (vybudováním závodů na zpracování dřeva, rafinerií ropy atd.). Rozvíjí se těžba manganu, železné rudy i zlata. Spolu s mezinárodními donory investuje do rozvoje infrastruktury, rozvíjí se telekomunikace i bankovní sektor.

Podíl gabonského průmyslu na tvorbě HDP je cca 61 % a roční růst je kolem 4 %. Nejdůležitějšími odvětvími jsou těžba a zpracování ropy, výroba hnojiv, těžba a zpracování manganu, těžba a zpracování dřeva, těžba zlata, výroba cementu, oprava lodí a potravinářský průmysl. Průmyslový a zpracovatelský sektor v Gabonu nicméně zůstává i nadále slabý. Ve městě Nkok, poblíž hlavního města Libreville vyrostla zvláštní ekonomická zóna, kde by měly sídlit firmy zpracovávající dřevo a palmový olej. Podle nařízení prezidenta se ze země nesmí vyvážet kulatina. Zhruba sto dvacet dřevařských závodů zpracovává dřevo pro domácí trh i na vývoz. Ropná rafinérie SOGARA s roční kapacitou 750 000 tun ve městě Port Gentil byla původně plánována na daleko nižší výrobní kapacitu (pouze pro domácí spotřebu derivátů). Prošla postupně několikaletým technologickým rozšířením, ale její provoz je díky tomu značně nákladný. V srpnu 2014 byl otevřen ve městě Moanda závod na zpracování manganové rudy a výrobu silikomanganu s kapacitou 65000 tun/ročně. Cementárny v Owendo a Franceville (vlastněné marockou firmou CIMAF) produkují 130000 tun cementu ročně. Z dalších větších průmyslových provozů stojí za zmínku výroba strojních komponent pro závody na zpracování palmového oleje, závod na výrobu nátěrových hmot a plnárna technických plynů do svařovacích tlakových lahví. Lokálně a v malých provozovnách jsou vyráběny cukr, mouka, cigarety, nealkoholické nápoje, pivo a chléb.

1.4 Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

% HDP	2015	2016	2017	2018	2019
příjmy st. rozp. (% HDP)	21,3	16,9	17,5	16,3	16,4
výdaje	22,3	21,7	19,8	18,6	18,1
balance rozpočtu	-4,0	-6,4	-3,6	-2,3	-1,7

Zdroj: EIU

Rozpočet na rok 2020 pro Gabonskou republiku je v prognóze stanoven v příjmech a výdajích na 3 330,77 miliardy FCFA oproti 3 033,42 miliardám v roce 2019, což představuje nárůst o 297,36 miliardy ve srovnání s finančním rokem 2019. Očekává se, že rozpočtové příjmy se zlepší zejména díky zvýšeným daňovým příjmům. Přistoupily by tak z 2 213,4 miliard FCFA, zřízeného finančním zákonem na rok 2019, na 2 162,4 miliard v roce 2020, což představuje nárůst o 49 miliard. Zároveň by prostředky na hotovost a financování představovaly 1 247,7 miliard CFAF v návrhu rozpočtu na rok 2020 ve srovnání s 920 miliardami CFAF přijatými v roce 2019, což představuje nárůst o 36%.

Rozpočtové výdaje zahrnují vládní výdaje ve výši 2051,70 miliard FCFA (61,6%) a hotovostní a finanční poplatky se zastavily na 1279,07 miliardách (38,4%). S výjimkou zvláštního alokačního účtu (CAS) by měly být stanoveny stropy ve výši 1 927 miliard oproti 1 907,9 miliardám zřízeným finančním zákonem z roku 2019, což představuje nárůst o 19,1 miliardy. Investiční výdaje by činily 513,2 miliardy FCFA oproti 381 miliardám v zákoně o financování z roku 2019, což představuje nárůst o 132,2 miliardy. Náklady na financování a státní pokladnu se odhadují na 1 279,1 miliardy ve srovnání s 1 014,3 miliardami ve finančním zákonu z roku 2019, což představuje nárůst o 26%. Náklady na zaměstnance by činily 661 miliard CFAF ve srovnání s 672,8 miliardami CFAF v roce 2019, což je pokles o 1,7%.

Stejně jako v loňském roce zůstává rozpočtová verze předložená ministrem hospodářství ukotvena při provádění reforem probíhajících v zemi. Patří sem i ty, které byly vzaty jako součást plánu hospodářské obnovy. Kromě toho má sedm hlavních cílů: snížit neropný deficit; optimalizaci mobilizace zdrojů; aktivní správu dluhů, aby byla udržitelnější a lépe připravovala splátkové kalendáře na nadcházející roky (2021, 2022, 2023); kontrolu běžných výdajů za účelem vytvoření marží a financování investic; zúčtování a nulová akumulace nedoplatků a konečná rekonstrukce vnějších aktiv na krytí dovozů.

1.5 Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba

mil. USD	2015	2016	2017	2018	2019
běžný účet	-793	-1416	-809	-222	-281
kapitálový účet	na	na	na	na	na
finanční účet	na	na	na	na	na
devizové rezervy	1878	804	834	1135	na
zahraniční zadluženost	4883	5321	5599	6860	7184

Zdroj: EIU, CIA

V roce 2018 bylo důležitým krokem Banky států střední Afriky (Banque des États de l'Afrique centrale - BEAC) zpřísnění měnové politiky a zvýšení úrokové sazby z 2,95% na 3,5%. Inflace byla v roce 2018 odhadována na 2,8% oproti 3% z roku 2017, i když CEMAC stanovil hranici až na 3%.

Deficit běžného účtu se v roce 2018 snížil na 1,5% HDP ze 4,9% v roce 2017. Navzdory zpožděné produkci ropy vzrostly celkové příjmy z vývozu díky stabilizovaným cenám ropy a také díky vývozu dřeva a manganu.

Krátkodobé výhledy 2019/20 předpokládají růst reálného HDP až o 3,4%. Růst bude stimulován neropnými odvětvími (zemědělství, těžba a zpracovatelský průmysl) díky zdárně pokračující diverzifikaci produktové základny ekonomiky. Na straně poptávky budou primárním růstovým faktorem vývoz (předpokládaný růst o 6,3%) a investice (předpokládaný růst o 3%). Inflace by nadále měla zůstat nízká: 2,3% v roce 2019 a 2,5% v roce 2020. Očekává se též zlepšení salda rozpočtu a salda běžného účtu.

Růst bude ovšem záviset na tom, jak státní správa dokáže dále implementovat reformy, schválené těsně před legislativními volbami, jejichž cílem je konsolidovat makroekonomický rámec. Bude-li se chtít Gabon vyhnout opakujičimu se problému hromadění externích nedoplatků, které snižují platební schopnost země, bude muset věnovat zvýšenou pozornost správnému plnění rozpočtu i řízení peněžních toků. Klesající produkce ropy však zůstává nadále rizikovým faktorem, zejména pokud nová ropná pole nebudou produktivní.

Podobně jako ostatní země CEMACu, čelí i Gabon vážným výzvám, mezi které patří: malé finanční rezervy, nízká ekonomická aktivita a nedostatečná ochrana nejzranitelnějších skupin obyvatelstva. Je to jen další argument proto, aby Gabon, v koordinaci s dalšími zeměmi CEMACu, pokračoval v probíhající fiskální konsolidaci. Země by měla chránit své prioritní výdaje a pokračovat v reformách zaměřených na zlepšení podnikatelského prostředí a řízení s cílem stimulovat růst a diverzifikaci hospodářství. Nelze totiž opomenout, že hlavním růstovým katalyzátorem zůstává soukromý sektor.

1.6 Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Bankovní soustava Gabonu je kontrolována společnou Centrální bankou středoafriických zemí - BEAC se sídlem v kamerunském Yaoundé. Ta dozírá na činnost bank i v ostatních členských zemích středoafriického integračního seskupení UDEAC (měnové zóny CEMAC). CFA-frank může mezi šesti členskými zeměmi CEMAC volně cirkulovat a lze jej směnit na jiné světové měny přes bankovní systém na základě obchodních dokumentů. Centrální banka BEAC emituje oběživo a dozírá na likviditu uvnitř středoafriické měnové zóny, ve své monetární politice v zásadě kopíruje rozhodnutí Evropské centrální banky. Středoafriický frank je pevně ukotven na Euro, kurz je 655,95 CFA/Euro. Kurz k dolaru kolísá, k. 4. 3. 2015 byl 584,27 CFA/USD a v roce 2016 590,82 CFA/USD.

V roce 1993 vytvořily dále členské země BEAC nadnárodní instituci bankovního dozoru – COBAC (Commission Bancaire de l'Afrique Centrale), která má zvláštní pravomoci pro regulaci činnosti a dodržování disciplíny u všech bankovních institucí integračního seskupení CEMAC. Jako všichni ostatní signatáři smlouvy o vytvoření zóny CFA-franku v Africe (1948) je Gabon rovněž povinen držet alespoň 60 % svých zahraničních rezerv na účtu „compte d'opération“, spravovaném v Paříži.

Gabonský bankovní systém lze označit za spolehlivý a zdravý.

V zemi působí následující hlavní komerční banky:

- Banque International pour le Commerce de l'Industrie du Gabon (BICIG),
- BGFIBANK SA Gabon • Citibank Gabon, s.a.
- Banque Gabonaise de Développement (BGD) - rozvojová banka
- United Bank for Africa Gabon
- Ecobank Gabon
- Orabank Gabon

- Union Gabonaise de Banque
- Post Bank S.A.
- Banque de l'Habitat du Gabon

1.7 Daňový systém

Gabonský daňový systém se přizpůsobuje jednotnému systému v rámci zemí CEMAC. Nediskriminuje obchodní zájmy zahraničních subjektů.

Nové společnosti, které investovaly 100 mil CFA do zemědělského sektoru, 200 mil. do sektoru výroby a 500 mil. CFA do těžebního nebo dřevařského průmyslu neplatí podnikovou daň po dobu dvou let, třetí rok je tato daň snížena o 30%. Pro nové investory a investory v důležitých sektorech (hornictví, ropa, těžba dřeva, turistika, zemědělství, výroba cementu), které se řídí zvláštními předpisy, existuje ze zákona řada dalších výjimek. Dále je možné vyjednat v podepsovaném kontraktu další úlevy. Zvláštní režim (10 leté prázdniny na podnikovou daň, osvobození od VAT) platí pro nové společnosti působící ve speciálních ekonomických zónách.

Daňový systém tvoří následující základní přímé a nepřímé daně a sociální pojištění zaměstnanců:

- Daň z příjmu fyzických osob – je progresivní podle příjmu v pásmu 0 – 55%
- Daň podniková – 1% z obrátu nebo 30% ze zisku na území Gabonu, ropné firmy platí daň ve výši 35%, speciální daňový režim (25%) mají státní podniky a podniky podnikající v zemědělství. Podnikání je dále zatíženo řadou plateb a odvodů (srážková daň (10 – 15%), daň z půdy (15%), daň z nemovitosti (25%), lokální daň).
- Daň z přidané hodnoty (TVA) – 18 %, byla zavedena v dubnu roku 1995 a jejími plátcí jsou všechny společnosti s ročním obrátem vyšším než zhruba 330 000 USD. Snížená 10% sazba platí pro cement, kuřata, minerální vody, cukr. Touto daní nejsou zatíženy následující služby a produkty: mezinárodní doprava, tisk, hnojiva, vejce, čerstvé ryby, stolní oleje, máslo, mléko a mléčné výrobky, obilniny, léky a léčiva.
- Sociální pojištění – 20,1 % ze mzdy, další 2,5 % platí zaměstnanec.

Bližší informace o daňovém systému a úlevách viz. www.dgi.ga.

2. Zahraniční obchod a investice

Podkapitoly:

- 2.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo
- 2.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU
- 2.3. Komoditní struktura
- 2.4. Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)
- 2.5. Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)
- 2.6. Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

2.1 Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo

mil. USD	2015	2016	2017	2018	2019
vývoz FOB	5607	4519	5477	6598	6469
dovoz FOB	-3378	-2652	-2829	-3163	-2952
obch.bilance	2228	1867	2648	3435	3517

zdroj: EIU, CIA Factbook

Obchodní bilance Gabonu je dlouhodobě vysoce aktivní - zejména vzhledem k vysokému objemu exportu ropy. Dále se vyváží dřevo, mangan a uran. Dovážejí se těžké stroje a vybavení, potraviny, chemikálie a stavební materiál. V posledních letech zaznamenává Gabon obchodní přebytky v důsledku vývozu ropy. S prakticky žádným zpracovatelským průmyslem je Gabon závislý na dovozu spotřebního zboží a kapitálového vybavení. Hlavními obchodními partnery Gabonu jsou: Čína, Spojené státy a Evropská unie.

2.2 Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Největšími exportními partnery Gabonu v roce 2018 byly: Malajsie (44%), Čína (17,7%), EU 28 (12,2%), Jižní Korea (6,5%) a USA (6,0%).

Největšími importními partnery Gabonu v roce 2018 byly: Egypt (36,7%), EU 28 (34,8%), Čína (7,8%), USA (2,9%) a Indie (2,1%).

Největšími exportními partnery Gabonu v roce 2019 byli: Čína (50,3%), EU27 (17,9%), Singapur (8,1%), Jižní Korea (6,3%) a USA (4,1%).

Největšími dovozními partnery Gabonu v roce 2019 byli: EU27 (50,9%), Čína (12,0%), USA (5,6%), Indie (3,2%) a Turecko (2,3%).

V roce 2019 země EU dovezly z Gabonu zboží v hodnotě 680 milionů EUR a vyvážené zboží v hodnotě 840 milionů EUR.

Zdroj: <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/statistics/>

2.3 Komoditní struktura

V gabonském exportu dlouhodobě převažuje ropa (cca 85 %), dále následuje dřevo (7 %) a mangan (4 %), v malé míře jsou vyváženy zemědělské produkty.

Největšími dovozními položkami jsou pak těžební zařízení, strojírenská zařízení a komponenty, dopravní, stavební atd. stroje, veškeré spotřební zboží, potraviny, chemikálie a stavební materiály.

2.4 Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)

V roce 2011 byla ve spolupráci gabonské vlády a singapurské firmy Olam otevřena zóna volného obchodu v přístavu Nkok u Libreville (zaměřená na zpracování dřeva, palmového oleje a surové gumy). Druhá zóna vzniká v přístavním městě Port Gentil (hnojiva), třetí by měla vyrůst u města Franceville.

Pro podniky působící ve speciálních ekonomických zónách platí mj. následující výhody:

- daňové prázdny po dobu 10 let, 10% daň dalších 5 let
- osvobození od VAT
- nulové celní poplatky na výrobní zařízení
- žádné limity pro najímání zahraniční pracovní síly
- 50% sleva na elektřinu
- osvobození od srážkové daně a daně z nemovitosti
- žádný limit na repatriaci kapitálu

2.5 Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Podle dostupných zdrojů v roce 2019 celkové zahraniční investice dosáhly hodnoty 846 mil. USD. Většina zahraničních investic směřuje do ropného průmyslu. Následují těžba manganu, těžba a zpracování dřeva, pěstování a zpracování palmového oleje a kaučuku.

K největším soukromým investorům v Gabonu patří firmy Total, Shell, Olam, Perenco, VAALCO, Bechtel a COMILOG. Z hlediska teritoriálního jsou největšími investory v zemi francouzské firmy, (těžba ropy, manganu, průzkum ložisek uranu, těžba dřeva, ale i stavebnictví, chemický průmysl a doprava). Francouzské soukromé investice dosahují v této zemi hodnoty asi 700 mil. USD, Gabon je druhým největším příjemcem FDI Francie v Africe.

2.6 Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Gabonský investiční zákon, přijatý v červenci roku 1998, obsahuje pobídky, podobné těm v ostatních frankofonních zemích Afriky. Veškerá vlastnická práva jsou v Gabonu chráněna zákonem, není znám případ vyvlastnění (zákon vyvlastnění umožňuje ovšem za podmínky kompenzace), jsou ale známy případy, kdy vláda změnila podmínky udělení těžební licence nebo licenci odebrala. Gabon je zemí otevřenou zahraničním investicím. Zahraniční i domácí společnosti mohou zakládat a vlastnit firmu. Investoři mohou založenou firmu prodat, převést, mohou repatriovat movitý majetek. Zákon zaručuje ochranu zahraniční i domácí majetek, mezi zahraničními a domácími subjekty není rozdíl (ve skutečnosti ale úřady a soudy často nadřazují domácí straně). Neexistují geografická omezení nebo povinný transfer technologií. Pro investory neexistují žádné podmínky týkající se nutnosti vytvářet zisk, kupovat přednostně místní zboží, vyvážet určité

procento produkce nebo nutnosti investovat do určité oblasti. Rovněž tak neexistuje povinný podíl gabonského subjektu v zahraniční investici (s výjimkou ropného a těžebního průmyslu), časové omezení zahraničního podílu nebo povinného transferu technologií.

Výhodou Gabonu je velmi dlouhé období politické a ekonomické stability. Vláda se v rámci strategie „Gabon emergent“ snaží přilákat do země zahraniční investory zejména do rekonstrukce a výstavby infrastruktury (včetně energetiky), turistiky a služeb, zpracování dřeva, průzkumu a těžby ložisek minerálů, zemědělství a potravinářského průmyslu, rybolovu, rozvoje přístavů. Pro usnadnění vstupu investorů zřídila Agenturu pro podporu investic a exportu (Agence de Promotion des Investissements et des Exportations) a CDE (Centre de Développement des Entreprises), které mají napomáhat zahraničním investorům v zemi se všemi potřebnými formalitami. Najímání zahraničních expertů musí být schváleno ministerstvem práce.

Přes výše uvedená pozitiva ale podnikatelské prostředí stále patří k těm nejnáročnějším v Africe a lepší se pouze pomalu. Dle posledního hodnocení ekonomické svobody provedeného organizací „Heritage Foundation“ je Gabon řazen do skupiny „mostly unfree“ zemí, ze 179 hodnocených zemí se umístil na 104. místě. Světová banka řadí obchodní a podnikatelské klima Gabonu na 144. místo z celkového počtu 189 hodnocených zemí (viz „Doing business 2018“). Praktickými překážkami investora jsou špatná infrastruktura, malý trh, vysoké výrobní náklady, rigidní pracovní trh, pomalý soudní systém, nadměrná byrokracie a nedostatek transparentnosti. Poněkud pokulhává uplatňování principu rovného přístupu pro všechny zahraniční investory na gabonský trh. Dosud jsou často nepřímě upřednostňovány domácí subjekty, účast gabonského subjektu usnadňuje jednání s vládou i úřady. Diskriminační efekt pro zahraniční investory může stále představovat existence polovládních firem (parastatals) s tradiční francouzskou účastí.

Gabonský investiční zákon, přijatý v červenci roku 1998 a zákon o přímých a nepřímých daních z roku obsahuje pobídky, podobné těm v ostatních frankofonních zemích Afriky. Definuje tzv. nové společnosti, které získávají daňové výhody. Aby dosáhly statutu nové společnosti, musí investovat souhrnně za tři po sobě následující roky buď 100 mil CFA do zemědělského sektoru, 200 mil. do sektoru výroby nebo 500 mil. CFA do těžebního nebo dřevařského průmyslu. Tyto podniky neplatí podnikovou daň po dobu dvou let, třetí rok je tato daň snížena o 30 %.

Investice do zemědělství, ropného, těžebního, dřevařského průmyslu výstavby bytů a turistiky se řídí speciálními zákony (Code Minier, Code Forestier, Code Agricole) a jsou podporovány dalšími celními a daňovými úlevami, stejně jako podniky působící ve zvláštních ekonomických zónách.

Další informace viz: www.gaboninvest.org, www.gaboninvest.org, www.lexadin.nl, www.droitafrigue.com.

3. Vztahy země s EU

Vztahy Gabonu a EU poznamenala od října 2017, kdy byl gabonskou stranou zmražen politický dialog, stagnace. Delegace EU nyní doufá, že by nemoc prezidenta Bonga mohla přinést alespoň jedno pozitivum a to oživení relace s gabonskými činiteli.

Přesto EU je jedním z nejvýznamnějších obchodních partnerů Gabonu. Poskytovaná rozvojová pomoc není (v poměru k okolním zemím) vysoká.

Podkapitoly:

- 3.1. [Zastoupení EU v zemi](#)
- 3.2. [Obchodní vztahy země s EU](#)
- 3.3. [Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU](#)

3.1 Zastoupení EU v zemi

Délégation de l'Union européenne au Gabon, pour la Guinée équatoriale, Sao Tomé-et-Principe et la CEEAC
Lotissement des Cocotiers,
Bas de Gué-Gué,
BP 321 Libreville – Gabon
Tel: (+241) 73 22 50 - (+241) 07 40 19 98/99 Fax: (+241) 73 65 54 - (+32) 2 299 86 16
E-mail: delegation-gabon@eeas.europa.eu

3.2 Obchodní vztahy země s EU

V roce 2018 země EU dovážely zboží z Gabonu za 769 milionů EUR a vyvážely zboží v hodnotě 871 milionů EUR. V roce 2017 dovezly z Gabonu zboží za 774,9 mil. Euro, vyvezly zboží za 859 mil. Euro.

V roce 2019 země EU dovezly z Gabonu zboží v hodnotě 680 milionů EUR a vyvážené zboží v hodnotě 840 milionů EUR.

Obchod s EU, odkazy:

- trade.ec.europa.eu
- madb.europa.eu
- eeas.europa.eu

3.3 Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

Gabon je zemí s druhým nejvyšším HDP/obyv. v subsaharské Africe a má statut země s vyšším středním příjmem. Přesto je příjemcem rozvojové pomoci, největším donorem je Francie (téměř 90%).

EU v rámci 10 EDF v letech 2011 - 2013 Gabonu poskytla pomoc ve výši 39 mil. Euro. V rámci 11. EDF (2014 – 2020) by mělo být poskytnuto 13 mil. Euro zejména na technické vzdělávání.

- ec.europa.eu
-

[Case Studies](#)

- [List of projects](#)

4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Gabon se snaží diverzifikovat obchodní partnery - o obchodní, ekonomickou a následně i politickou spolupráci s ČR je v Gabonu zájem. Zájem o Gabon roste i na straně českých firem. Vzájemná obchodní výměna prudce roste, za poslední dva roky se více než zdesetinásobila.

Hlavní překážky ještě širší vzájemné ekonomické a obchodní spolupráce vidíme v neznalosti teritoria a způsobů podnikání v něm, vzdálenosti od ČR, stále ještě nízké znalosti francouzského jazyka a určité opatrnosti nebo neochotě se dlouhodobě angažovat v neznámém (a pro mnohé rizikovém) teritoriu. Gabon je hodnocen agenturou OECD v té nejhorší kategorii co do pojistitelnosti exportních úvěrů, takže domácí české banky jsou velmi opatrné. České firmy narazí na silnou konkurenci francouzských, čínských, nově i tureckých nebo marockých společností.

Podkapitoly:

- 4.1. [Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let](#)
- 4.2. [10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu](#)
- 4.3. [Vzájemná výměna v oblasti služeb](#)
- 4.4. [České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce](#)
- 4.5. [Smluvní základna mezi oběma státy](#)
- 4.6. [Zahraniční rozvojová spolupráce](#)

4.1 Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let

	2015	2016	2017	2018	2019
vývoz	12 164	2 222	1 359	1 362	1 636
dovoz	13	314	11	122	69
obrat	12 151	1 908	1 370	1 485	1 705
saldo	12 177	2 536	1 348	1 240	1 567

Údaje v tis. USD

4.2 10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu

V roce 2018 se do Gabonu z ČR vyvezlo zboží v hodnotě 29,6 mil. Kč, dovoz byl naceněn na 2,6 mil. Kč. Předmětem vývozu byly keramické dlaždice, obnošené oděvy, stavební materiál, povlečené elektrody, vepřové a drůbeží maso, pivo. Dováželo se uhlí, tropické dřevo, korkové zátky a rum.

V roce 2019 mezi vývozní komodity lepenkové krabice, obnošené oděvy, keramické dlaždice. Dovoz České republiky z Gabonu v roce 2019 představovaly zejména rostliny a jejich části používané ve farmacii a parfumerii, tropické dřevo, překližky a části do pístových motorů.

K nárůstu vývozu mj. přispívá stálá přítomnost dvou českých firem v teritoriu.

4.3 Vzájemná výměna v oblasti služeb

ZÚ neevizuje žádnou spolupráci v oblasti služeb.

4.4 České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

V Gabonu neexistují zatím žádné přímé české investice. K nárůstu vývozu mj. přispívá dlouhodobá přítomnost dvou českých firem v teritoriu.

4.5 Smluvní základna mezi oběma státy

Mezi ČR a Gabonem není podepsána žádná bilaterální smlouva.

Obchodní dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Gabonu (Libreville, dne 24. března 1983) nevstoupila v platnost; od vstupu ČR do EU jsou vztahy upravovány společnou politikou EU.

V dubnu 2012 předala gabonská strana návrhy několika smluvních dokumentů, včetně dohody o podpoře a ochraně investic, dohody o zamezení dvojímu zdanění a obchodní dohody. Jednání o textu dohody o zabránění dvojímu zdanění byla ukončena, dohoda ale ještě nebyla podepsána.

4.6 Zahraniční rozvojová spolupráce

V r. 2012 byly Gabonu předány chirurgické nástroje v hodnotě 114 971 Kč pro nemocnici v Libreville. Gabonským studentům byla pro školní rok 2013 – 2014 nabídnuta 4 stipendia vlády ČR ke studiu na českých vysokých školách. V posledních letech nebyla poskytována žádná rozvojová pomoc.

Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc: Gabon je zemí s druhým nejvyšším HDP/obyv. v subsaharské Africe a má statut země s vyšším středním příjmem. Přesto je příjemcem rozvojové pomoci, podle údajů OECD ve výši 99 mil. USD v roce 2015. Největším donorem je Francie (téměř 85%), která investuje do programů výstavby infrastruktury, managementu těžby dřeva a vzdělávání. Dalšími donory jsou EU, USA, Japonsko a Německo. V rámci 10 EDF byla v letech 2011 – 2013 Gabonu poskytnuta pomoc ve výši 39 mil. Euro. V rámci 11. EDF (2014 – 2020) by mělo být poskytnuto 13 mil Euro zejména na technické vzdělávání. Gabon na druhé poskytuje pomoc, v současné době se spolupodílí na stabilizaci Středoafričské republiky.

5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu

Podkapitoly:

5.1. **Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty**

5.2. **Kalendář akcí**

5.1 Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Jde o malý trh charakterizovaný nízkou kupní silou většiny obyvatel - vývozce by se měl orientovat na celou zónu CEMAC. Na druhé straně je podíl domácí výroby velmi nízký, téměř všechno zboží se do Gabonu dováží, což otevírá možnosti pro české exportéry. K perspektivním položkám pro vývoz patří zejména ty výrobky, které vyhovují strategii „GABON EMERGENT“. Patří k nim v současné době zejména potravinářské komodity a technologická zařízení pro potravinářský průmysl. Značný zájem by mohl z gabonské strany být také o traktory a ostatní zemědělské stroje pro soukromé farmáře, včetně dodávek hnojiv a chemikálií proti škůdcům. Obrovský potenciál bude v blízké budoucnosti skýtat program rozšíření mořského i říčního rybolovu (technologie na zpracování ryb, mrazící provozy apod.).

Nejperspektivnějšími odvětvími jsou stále ropný a těžební sektor (diamanty, rudy) a sektor zpracování vytěženého dřeva. Očekává se rozvoj těžby zejména nově objevených zásob zlata, diamantů, barytu, mastku a fosfátů. Využití těchto zásob bude potřebovat dodávky zejména těžebních technologií a příslušných dopravních prostředků. Gabon investuje do rozvoje infrastruktury – perspektivní jsou z tohoto hlediska stavební stroje, vybavení letišť, obytných budov, nemocnic, zařízení pro vodní elektrárny, malé vodní elektrárny, ale i obnovitelné zdroje elektrické energie (solární...), které je možné zapojit off-grid.

Zásoby využitelné dřevní hmoty se v Gabonu odhadují až na 400 milionů kubických metrů. Gabonská vláda zakázala vývoz nezpracovaného dřeva a kulatiny, naskýtá se v krátké době obrovský prostor pro firmy, které budou schopny dodat zařízení/investovat do velkokapacitních pil a linek na zpracování dřeva.

Gabonský lehký průmysl bude tvořit značný potenciál pro vstup zahraničních společností nebo dodávky komponent, pokud se podaří snížit stávající vysoké náklady na energie a dopravní infrastrukturu.

Velký potenciál má turistický průmysl. Úspěch by mohla mít rovněž nabídka subdodávek pro zahraniční společnosti působící v Gabonu.

Gabon nabízí perspektivně velmi dobrý trh také například pro česká malá dopravní letadla (v zemi je největší soukromá civilní letecká flotila malých letadel), dále stále se rozvíjející trh pro telekomunikační zařízení a služby.

V současné době jsou nejperspektivnějšími odvětvími pro české investice:

- výroba mouky a těstovin,
- zemědělství, provozy pro zpracování zemědělské produkce
- výroba nápojů (včetně minipivovarů)
- produkce palmového oleje
- geologický průzkum a těžba ložisek surovin

-
- výroba stavebních materiálů
 - rozšiřování a zlepšování dopravní infrastruktury
 - výroba elektrické energie z netradičních zdrojů energie (solární a větrné)
 - digitalizace a rozšíření telekomunikací
 - zpracování dřeva, výroba papíru,
 - hotelový průmysl a turistika.

5.2 Kalendář akcí

V Gabonu se nepravidelné mezinárodní veletržní akce (většinou oborové, zaměřené na ropný průmysl, zemědělství) konají pouze v Libreville. Účastní se ho většinou pouze v místě etablované firmy, mají jen lokální význam, pro propagaci dováženého zboží ale mohou mít velký dopad.

6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Jde o malý trh charakterizovaný nízkou kupní silou většiny obyvatel, tradičně orientovaný na francouzské zboží. Vývozce by se měl orientovat na celou oblast CEMAC. Zákazník se orientuje především na cenu, kvalita zboží je až na druhém místě – stále rostoucí dovozy levného čínského zboží představují významnou konkurenční překážku. Základní podmínkou úspěchu na trhu je vedle ceny výrobku dlouhodobá aktivní exportní strategie zaměřená na tuto zemi a šířeji celou zónu CEMAC.

Podkapitoly:

- 6.1. Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej
- 6.2. Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu
- 6.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku
- 6.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu
- 6.5. Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 6.6. Trh veřejných zakázek
- 6.7. Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka
- 6.8. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba
- 6.9. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)
- 6.10. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR
- 6.11. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

6.1 Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Na opravdu dobrý kontrakt nelze čekat v ČR. České firmy dosud nemají v Gabonu vybudovanou žádnou síť zástupců, kteří by pravidelně ošetřovali místní trh, při rozšíření obchodních styků by ale mohly napomoci v zemi působící české firmy. Do Gabonu je sice možné vyvážet přímo, spolupráce s místním zástupcem nebo v Gabonu registrovanou firmou (dovozcem) je konkurenční výhodou. I tyto osoby je třeba vyhledávat aktivně, nejlépe osobně přímo na místě. Konkurenční výhodou mají firmy, které mají v zemi styčnou osobu hovořící francouzsky nebo přímo zastoupení. Vzhledem ke složitosti místního obchodního prostředí je nanejvýš důležité vyjednat detailně všechny aspekty obchodní smlouvy (nejlépe s pomocí místního právního zástupce). Před uzavřením smlouvy je třeba partnera pečlivě prověřit specializovanou firmou (due dilligence). Jednou ze základních podmínek je zvládnutí francouzštiny v obchodním styku.

Zahraniční společnost může prodávat svoje zboží přímo, prostřednictvím agenta nebo distributora, může si otevřít zastoupení nebo uzavřít „joint venture“ s gabonským partnerem. Nejvhodnější pro dodavatele (ale zároveň nejméně pravděpodobné) je samozřejmě nalezení bonitního partnera, který by pracoval na svůj účet a sám nabízené zboží hradil při jeho odběru v ČR. Nejobvyklejším způsobem distribuce zboží je ale výrobce–dovozce–velkoobchod–maloobchod–zákazník. Pokud společnost nechce/nemůže vyvážet přímo, bonitní a spolehlivý dovozce/distributor/agent je klíčovou osobností – je třeba s ním udržovat co možná nejčastěji osobní a přímé vztahy.

6.2 Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu

Český vývozce (dovozce zboží do Gabonu) potřebuje zejména faktury (Commercial Invoice), a to ve čtyřech exemplářích, pokud možno ve francouzštině nebo jiném světovém jazyce, ale s přiloženým francouzským překladem a popisem zboží. Všechny faktury musí obsahovat jména dodavatele a příjemce zboží, název zboží, jednotkovou a celkovou cenu a údaje o množství. Jednotková cena a celková cena musí být uváděna v paritě cif, se specifikovanou hrubou a čistou hmotností a prodejními podmínkami. Dále se vyžaduje lodní nákladový list (Bill of Lading) nebo letecký nákladový list (Air Waybill), balicí listy (Packing List) a osvědčení o původu zboží (vydané oficiální Obchodní a průmyslovou komorou v zemi původu

zboží).

Dovozní clo je vyměřováno z CIF. Kromě celních poplatků (a samotných poplatků za proclení) je velmi často vyžadován i další speciální poplatek, často se clo vyměřuje nikoliv na základě fakturované ceny, ale odhadu tuzemské „tržní“ ceny celním úředníkem.

Do Gabonu lze dovážet prakticky všechny kategorie výrobků, kromě cukru a vajec. Gabon se rovněž brání nadměrným dovozům mýdla, stolních olejů a mouky. Zakázán je rovněž dovoz automobilů starších než 3 roky. Pro dovoz potravin a léků je vyžadováno dovozní povolení a zdravotní osvědčení. Speciální povolení musí mít dovozci chemikálií, zbraní a výbušnin. Dovoz střelných zbraní a munice pro soukromé účely povoluje Ministerstvo vnitra. Zařízení pro ropný, těžební průmysl a turistiku mohou být dovezeny bezcelně na základě tzv. dočasného propuštění (je vydáváno až na 10 let). Dodavatelé komunikačních zařízení musí mít certifikát ARTEL (gabonské telekomunikační agentury).

Na výrobky se zemí CEMAC není aplikováno žádné clo. Dovozní cla z třetích zemí se liší v závislosti na druhu dováženého zboží. Gabonský celní sazebník rozlišuje čtyři základní kategorie:

- základní výrobky (léky, vakcíny, zdravotnické vybavení, rýže a pšenice) – sazba je 5 %
- suroviny pro průmyslový sektor – sazba 10 %
- polotovary (zejména většina dovážených potravinářských výrobků) – celní sazba je 20 %
- běžné spotřební zboží (alkoholické nápoje, parfémy, elektronika apod.) – sazba 30 %

Dále se platí tzv. procesní poplatek ve výši 2 – 80% z CIF, speciální zvýšená daň platí pro dovoz piva (12%), vína (22%), minerálních vod, šumivého vína a lihovin (32%) a cigaret (28%), Gabon se rovněž zvýšenými cly brání nadměrným dovozům mýdla, stolních olejů a mouky.

Další informace o celním sazebníku zemí CEMAC

Na dovezeném potravinářském zboží musí být vyznačeno datum trvanlivosti výrobku, popis výrobku na obalech by měl být ve francouzštině, ale toto není vyžadováno zákonem. Dovážené zboží by mělo splňovat evropské (francouzské) normy, Gabon dosud nemá žádnou agenturu pro normy a standardy.

Při vývozu zboží se zatím neplatí žádná exportní daň, ačkoliv se vláda snažila jí v nedávné minulosti zavést. Kvůli velmi negativní odezvě z ropného sektoru a sektoru těžby dřeva vláda od zavedení daně upustila. Je zakázán vývoz kulatiny a nezpracovaného dřeva. Certifikát původu zboží při exportu z Gabonu vydává pro vývozce obchodní komora CCAIMG (Chambre de Commerce, d'Agriculture, d'Industrie et des Mines du Gabon).

V Gabonu nejsou platná žádná zvláštní dovozní omezení nebo zákazy. Je zakázáno dovážet pornografii, drogy, narkotika a nepovolené léky. Dovoz živých zvířat je možný pouze s mezinárodním nebo národním očkovacím průkazem a s kompletně provedeným očkovaním. Ochranná opatření při dovozu cukru, vajec a komponent těžních zařízení do Gabonu byla již popsána výše.

6.3 Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

1. ledna 1998 vstoupila v platnost dohoda mezi africkými zeměmi měnové CFA-zóny (a Guineou), nazvaná OHADA (Organisation pour l'Harmonisation du Droit des Affaires en Afrique), která podporuje rozvoj afrického hospodářského společenství, společnou obchodní politiku a garantuje obchodníkům a investorům právní jistotu a kompatibilitu.

Gabon přistoupil k dohodě OHADA a zdejší obchodní právo se až na výjimky neliší od evropského. Gabonské obchodní právo (společné v rámci dohody OHADA) umožňuje jak domácím, tak zahraničním firmám fungovat m.j. jako „Société a Responsabilité Limitée“ (SARL – spol. s r.o.) nebo „Société Anonyme“. Zahraniční investoři mohou vlastnit veškeré podíly ve firmě, platí pouze určité základní odlišné požadavky na výši minimálního kapitálu. Zahraniční společnosti registrované v Gabonu mají podle zákona stejná práva jako místní společnosti. Pro jejich registraci platí rovněž stejné předpisy a pravidla. Gabonská vláda zřídila Agenturu pro podporu investic a exportu (Agence de Promotion des Investissements et des Exportations) a CDE (Centre de Développement des Entreprises), kde lze vyřídit veškeré formality spojené se založením společnosti (guichet unique).

Pravidla pro zřízení kanceláře jsou kodifikována v obchodním zákoníku a prováděcích předpisech. Pro založení společnosti je potřeba udělat podobné procedury jako v ČR a dokládat obdobné doklady, společenská smlouva musí mít pak i stejné, nebo velmi podobné náležitosti jako v ČR (předpisy OHADA vychází většinou z francouzského práva). Další informace.

Kroky při založení firmy:

- povolení od gabonského ministerstva obchodu
- zápis do obchodního rejstříku na tomto ministerstvu
- přidělení fiskálního statistického čísla od daňového úřadu Ministerstva financí
- obchodní (živnostenská) licence od orgánů komunální správy
- zaregistrovat se u Úřadu sociálního zabezpečení CNSS (Caisse Nationale de Sécurité Sociale)
- publikovat registraci v oficiálním věstníku

K otevření pobočky zahraniční společnosti, jejíž hlavní sídlo je registrováno mimo území republiky Gabon, je nutné:

- vyplnit žádost o autorizaci firmy na Ministerstvu obchodu, s uvedením spolupracující (partnerské) gabonské společnosti. Autorizace od Ministerstva obchodu je nezbytná.
- přihlásit společnost u Daňového úřadu Ministerstva financí zaregistrovat se u Úřadu sociálního zabezpečení CNSS (Caisse Nationale de Sécurité Sociale)

Výše uvedené dokumenty musí být zpracovány za účasti úředníka Obchodního soudu, protože ten musí osvědčit dokumenty o registraci mateřské firmy v zahraničí, sepsat zápis z jednání správní rady nové pobočky v Gabonu, zápis z jednání valné hromady, osvědčit kopii smlouvy o partnerství s vybranou domácí společností a potvrdit dvě kopie žádosti o souhlas s provozováním příslušného podniku od místního soudu. Dále musí žadatel předložit dvě fotografie a kopie pasu generálního ředitele nové gabonské pobočky. Celý proces registrace nové firmy trvá v Gabonu asi tři měsíce.

6.4 Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Hojně jsou využívány reklamních poutače. Největší efekt má reklama v hromadných sdělovacích prostředcích. Gabonci získávají informace četbou tisku (60%), posloucháním rádia (75%) a sledováním TV (40%). V oboru nabídek a prodeje běžných spotřebních a strojírenských komodit leží největší tíha akviziční činnosti na místním zástupci. Nejdůležitější je přitom osobní kontakt s odběrateli nebo institucemi.

Jiné cesty je samozřejmě třeba volit v oboru dodávek investičních celků, eventuálně dodávek pro státní úřady. Zde mají dosud největší efekt přímé kontakty na státní správní orgány a příslušná ministerstva.

Velmi vhodná (zejména pro místně etablované firmy) je účast na výstavách - v Gabonu se nepravidelně konají

mezinárodní veletržní akce (většinou oborové, zaměřené na ropný průmysl, zemědělství). Tyto výstavy sice mají jen lokální význam, pro propagaci dováženého zboží ale mohou mít velký dopad.

6.5 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Za patentové řízení a ochranu copyrightu, ochranných známek a značek je v Gabonu odpovědné ministerstvo obchodu. Práva musí být registrována v místě a vynucována podle místních zákonů. Gabon přijal zákony vyhlášené African Intellectual Property Office (OAPI se sídlem v Yaoundé), která si klade za cíl mj. ochranu patentů. Jako člen OAPI přijal Gabon řadu závazků vyplývajících z mezinárodních smluv na ochranu patentů, duševního vlastnictví, včetně Pařížské a Bernské dohody a dohody o zřízení Světovou organizací pro duševní vlastnictví. Jako člen WTO je Gabon signatářem dohody TRIPS. Navzdory účasti v těchto mezinárodních konvencích bylo dosud uděláno málo pro zastavení prodeje pirátských hudebních nahrávek, videokazet atd.

6.6 Trh veřejných zakázek

Veřejné zakázky (tendry) jsou publikovány v místním tisku s dostatečným předstihem. Jde o obvyklou formu vyhlašování těchto zakázek. Tendry jsou také spojeny s platbou nevratného vstupního poplatku.

Zájemce musí být také předem registrován u státního úřadu, který tendr vyhlašuje. Zakázky, financované některou z mezinárodních organizací, jsou zveřejňovány s dostatečným předstihem, ale spíše v zahraničních pramenech.

Bylo by však naivní se domnívat, že je možné vstoupit v Gabonu do soutěže o větší tendry bez přípravy a průzkumu terénu, znalostí místní konkurence a poměrů (vazeb). Účast v zakázkových soutěžích vyžaduje dlouhodobé sledování situace s nutným předběžným lobováním na příslušných centrálních úřadech a zajištěním relevantních informací (a financí ve státním rozpočtu) ještě před oficiálním vyhlášením podmínek tendru. To bez stálé přítomnosti na místním trhu není prakticky možné. Už jen z technického hlediska bývají soutěže velmi často upraveny „na míru“ předpokládanému vítězi (tzn. nejsilnějšímu konkurentovi).

6.7 Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka

Gabon je členem Mezinárodního centra pro řešení investičních sporů (ICSID) a newyorské konvence z roku 1958, závazky vyplývající z účasti v těchto smlouvách však nezavedl do vnitrostátního práva. Gabon je členem WTO a od roku 1994 je členem agentury MIGA (Multilateral Investment Guarantee Agency). V roce 1995 podepsal také Gabon konvenci, připravenou organizací OHADA (Organisation pour l'Harmonisation des Droits des Affaires en Afrique), která uvádí do souladu právní normy patnácti členských zemí se zahraničím v oblasti řešení obchodních a investičních sporů. V prosinci roku 1970 zástupci republiky Gabon podepsali společně s dalšími jedenácti státy regionu v hlavním městě Madagascaru tzv. „Convention de Tananarivo/Antananarivo“, tvořící základ právní spolupráce, včetně obchodního práva a řešení sporů, na mezinárodní úrovni (členskými státy dohody byly vedle Gabonu republiky Benin, Burkina Faso, Čad, Kamerun, Středoafriká republika, Kongo (Brazzaville), Madagaskar, Mauretánie, Niger, Pobřeží slonoviny a Senegal).

Investiční spory jsou řešeny gabonskými soudy, většinou za účasti zástupce vlády. Zásadní důležitost při řešení obchodních sporů má znění uzavřené smlouvy, kde by měl být způsob řešení sporů přímo zakotven. Spory se řeší soudně nebo prostřednictvím rozhodčích arbitráž, a to v místě nebo i mezinárodně. Gabonské obchodní právo umožňuje arbitráž mezi legálně existujícími veřejnými institucemi a ostatními obchodními subjekty. Toto obchodní právo uplatňuje zejména

principy, převzaté z francouzského práva a obsahuje i zákony o bankrotu.

S řešením sporů v Gabonu jsou však obvykle spojeny také vysoké náklady a vynutitelnost práva je obtížnější a zdlouhavá. Vhodnější je vždy dohoda nebo obchodní mimosoudní vyrovnání. Proti místnímu subjektu bude cizinec vždy v nevýhodě. Dále je vždy třeba plné znalosti francouzského práva, místního zvykového práva a procedurálních zvyklostí (nutný lokální právní zástupce). Případný spor lze v rámci konvence OHADA řešit u soudu v Abijanu, což dává větší šanci na úspěch.

Rizika: Hlavními překážkami uplatnění na místním trhu je nízká kupní síla obyvatelstva, zanedbaná infrastruktura, vysoké dopravní náklady, vládní byrokracie a korupce. Gabonská ekonomika je již poměrně dobře rozvinutá, ale tento stav ostře kontrastuje s velmi nízkým stupněm sociálního rozvoje obyvatelstva. Navzdory dobrým makroekonomickým výsledkům se nepodařilo dosud efektivně snížit chudobu venkovského obyvatelstva a zvýšit jeho kupní sílu. V důsledku geografické blízkosti Nigérie se lze i v Gabonu setkat s některými podvodnými praktikami, zejména tzv. podvody 419 (Advance Fee Fraud – čili podvod vylákáním falešného předběžného poplatku, který postihuje paragraf č. 419 nigerijského trestního řádu). Proto je při navazování obchodních kontaktů třeba dbát zvýšené opatrnosti a dobře prověřovat potenciální obchodní partnery.

Podnikatelské prostředí stále patří k těm nejnáročnějším v Africe a lepší se pouze pomalu. Praktickými překážkami investora jsou špatná infrastruktura, malý trh, vysoké výrobní náklady, rigidní pracovní trh, pomalý soudní systém, nadměrná byrokracie a nedostatek transparentnosti. Poněkud pokulhává uplatňování principu rovného přístupu pro všechny zahraniční investory na gabonský trh a naopak princip nerozlišování mezi domácími a zahraničními investory ze strany gabonské vlády. Dosud jsou často nepřímo upřednostňovány domácí subjekty, účast gabonského subjektu usnadňuje jednání s vládou i úřady. Diskriminační efekt pro zahraniční investory může stále představovat existence polovládních firem (parastatals) s tradiční francouzskou účastí.

6.8 Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba

Místní zvyklosti:

Velmi obvyklým a častým jevem je nedochvilnost. Při jednáních na centrálních úřadech se vyžaduje oblek s kravatou, při obchodních jednáních se toleruje košile s kravatou. V Gabonu není vyjma ropného sektoru příliš mnoho lidí, kteří mluví anglicky, francouzština je základní podmínkou úspěchu jednání. Je lépe se zdržet kritiky politického systému nebo fungování úřadů. Je třeba se vyhnout fotografování osob, úředních budov atd. bez předchozího svolení.

Dopravní ruch v hlavním městě houstne a je nutné vždy počítat s časovou rezervou. Mimo Libreville je třeba počítat se špatným stavem silnic, zejména v období dešťů.

Úřední jazyk: francouzština. Dalšími většími místními jazyky, jsou: fang, myene, teke, punu, eshira, kikongo, mbere, kota, ndjabi a lumbu. Všechny patří k bantuské jazykové rodině. Pro několik tisíc Gabonců je francouzština mateřský jazyk.

Celostátní svátky v roce:

- 1. ledna (Nový rok)
- Velikonoční pondělí
- 17. duben (svátek žen)
- 1. květen (Svátek práce)

- Svatodušní svátky (50 dnů po Velikonočním pondělí)
- svátek Nanebevzetí Panny Marie a Den Gabonské nezávislosti (15., 16. a 17. srpna)
- Den všech svatých (1. listopadu)
- 1. svátek vánoční • slaví se rovněž dva lunární muslimské svátky – Id al Fitr a Id al Adha (konec Ramadánu). Termíny těchto svátků jsou však pohyblivé.

Volné dny: soboty, neděle

Otevírací a pracovní doba:

Obvyklá otevírací doba obchodů je od 9:00 do 12:00 hodin a pak od 14:00 do 18:00 hodin, velké supermarkety polední přestávku nemají a jsou otevřeny až do pozdního večera, rovněž tak jsou otevřeny v sobotu dopoledne. Malé libanonské obchůdky jsou otevřeny každý den bez přestávky. Tržiště jsou otevřena většinou od 8:00 do 18:00 hodin. Otevírací doba provozoven veřejných služeb, centrálních úřadů a bank je pak od 8:00 do 15:00 hodin. Lékárny jsou otevřeny od po celý den (Libreville).

6.9 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)

Gabon patří k zemím, se kterými má ČR zaveden vízový režim. Vízum je nutné získat ještě před cestou. Vedle víza je při vstupu do země vyžadováno potvrzení o očkování proti žluté zimnici. V rámci boje proti pašování dětí vyžadují gabonské celní orgány v případě příjezdu (odjezdu) s dětmi i důkazy o vztahu spolucestujících osob k těmto dětem. V případě, že nejde o vlastní dítě, je nutné legalizované pověření od rodičů nebo právního zástupce dítěte.

Pro Českou republiku je v praxi příslušný **ZÚ Gabonu v Berlíně**

Hohensteiner Strasse 16, 14197 Berlin

E-mail: botschaft@botschaft-gabun.de

Web: www.botschaft-gabun.de

Tel : 0049 30 89 73 34 40

Adresy dalších ZÚ Gabonu v Evropě:

26 Bis Avenue Raphael, 751 16 Paris

tel.: 0142247960

fax 0142246242

Av. Winston Churchill, 112, 1180 Bruxelles

tel.: 2-3406210

fax 2-3464669

Z ČR je možno do Gabonu cestovat letecky společnostmi Air France (přes Paříž), Lufthansa (přes Frankfurt) nebo Turkish Airlines. V Libreville přistávají také letecké společnosti Ethiopian Airlines a Royal Air Maroc. Doporučuje se mít předem zajištěno vyzvednutí na letišti a doprovod místním partnerem nebo známým.

Gabon je tropická země, ve které se vyskytuje řada nebezpečných tropických chorob (např. Chikungunya, Dengue.). Před cestou do zemí subsaharské Afriky regionu by měl proto každý cestovatel navštívit odborného lékaře - specialistu na tropické choroby (v Praze například Klinika geografické medicíny Královské nemocnice Vinohrady, nebo Centrum cestovní medicíny), kde lze absolvovat všechna povinná a doporučená očkování - proti žluté zimnici (povinné, potvrzení může být vyžadováno na letišti), žloutence typu A i B, břišnímu tyfu, meningitidě, choleře a tetanu. Doporučuje se nechat si před

cestou zkontrolovat také protilátky na TBC a dětskou obrnu a případně doplnit i tato očkování.

Proti velmi vážné tropické nemoci přenášené komáry - malárii - očkování neexistuje. Pro krátkodobý pobyt je doporučována předběžná profylaxe antimalariky, přičemž na jednotlivé deriváty se po čase v teritoriu vytváří resistance. Proto je nutno typ použitého antimalarika konzultovat před odjezdem se specialistou na tropické nemoci.

Při výskytu sebemenších příznaků jakékoliv nemoci (chřipky, angíny, bolesti hlavy, pocity únavy) je nutno navštívit nejbližší laboratoř či nemocnici a nechat si udělat malarický test. Ten je velmi jednoduchý (odběr vzorku krve z polštářku prstu na ruce) a rychlý - trvá cca 15 minut i s rozbořem krve. Léky proti již probíhající malárii jsou v Kamerunu volně v prodeji a jsou účinné - nemoc ustoupí během dvou až tří dnů. Zásadní je nenechat nemoc rozvinout (inkubační doba malárie je cca týden) - pak může mít fatální následky. Rovněž lze doporučit, aby si cestovatel koupil v cílové zemi jedno balení místních protimalarických léků a vzal si ho zpět s sebou do ČR. Vzhledem k inkubační době se malárie může projevit až po návratu zpět do vlasti a s jejím výskytem a tedy i léčením by mohly být v ČR problémy. Dle údajů francouzských lékařů z Gabonu jsou místní malarická Plasmodia falciparum přenášená komáry Anopheles odolná vůči antimalarikům typu chloroquine. Na aktuální stav doporučujeme se před cestou důkladně informovat v některém z center cestovní medicíny v České republice.

Gabon je stabilní a relativně bezpečnou zemí. Přesto, jako v každé zemi, existuje obecná kriminalita (krádeže, kapsářství, občas se vyskytnou i ojedinělé útoky na restaurace a kanceláře zahraničních majitelů). Je třeba zachovávat obecná pravidla bezpečnosti, nepohybovat se sám v noci, vyhnout se lidovým čtvrtím, hromadným shromážděním, nenosit viditelně cenné předměty, neukazovat peníze, zamykat auto i během jízdy. Kontrolám je lépe ukazovat legalizované kopie dokumentů. ZÚ Abuja doporučuje registraci v databázi DROZD.

6.10 Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Velké gabonské obchodní i průmyslové společnosti využívají běžně cizích odborníků (stále zejména francouzských, ale velmi roste počet specialistů z USA), kteří do země přinášejí do společného podnikání zpravidla své know-how. Domácí managementy velkých podniků nejsou většinou příliš úspěšné. V Gabonu platí zákon, omezující počet zahraničních expertů ve firmě na 10%. Tento zákon sice nebývá zcela striktně dodržován (zejména čínskými firmami), nicméně tlak odborů na omezování cizích pracovních sil je velký.

Pro zaměstnávání cizinců musí v Gabonu registrované firmy získat nejprve u ministerstva práce zaměstnanecký limit pro cizí státní příslušníky, na jeho základě mohou žádat pro své zaměstnance o pracovní povolení (vydává pracovní úřad příp. ministerstvo práce a zaměstnanosti). Ministerstvo zahraničních věcí pak cizinci vyřídí u zastupitelského úřadu Gabonu v jeho zemi (nejbližší zemi) pracovní vízum. Rezidenční povolení nemusí mít v republice Gabon státní příslušníci členských zemí skupiny CEMAC. V Gabonu je údajně pro zaměstnance zahraničních firem zavedena povinnost výstupního víza.

Místní síly jsou hojně využívány všemi joint-venture podniky, zastupitelskými úřady i obchodními zastoupeními. Místní gabonské síly jsou ve srovnání s většinou okolních zemí v průměru vzdělanější, ale také již poměrně drahé. Výhodou je, že počet vysokoškolsky vzdělaných lidí v Gabonu je rovněž vyšší než v okolí. Zákoník práce vychází z francouzského modelu a velmi silně chrání práva gabonských zaměstnanců. Odbory jsou velmi vlivné, silné a aktivní.

Zaměstnávání upravuje zákoník práce z roku 1992. Ten mj. uzákonil minimální mzdu (150000 FCFA), kolektivní vyjednávání, upravuje řešení pracovních sporů, zaměstnávání žen a ostatní náležitosti známé z Evropy. Problémy se zaměstnaností se řeší na jednání tripartity.

6.11 Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

V Libreville jsou v provozu soukromé francouzské kliniky na dobré úrovni. Na venkově je však i ambulantní ošetrovna pro poskytnutí alespoň první rychlé pomoci dostupná jenom zřídka. Lékařskou péči je nutné platit v hotovosti, je nutné uzavřít před cestou dobré pojištění pro pobyt v této zemi zahrnující i možnost evakuace do ČR.

7. Kontakty

Podkapitoly:

- 7.1. [Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)
- 7.2. [Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu \(CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra\)](#)
- 7.3. [Praktická telefonní čísla v teritoriu \(záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.\)](#)
- 7.4. [Internetové informační zdroje](#)

7.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

V Gabonu zastupitelský úřad ČR není a země je pokrývána ZÚ ČR v Nigérii

Embassy of the Czech Republic

1223, Gnassingbe Eyadema Street,

Asokoro District, Zone 4, Abuja, Nigeria

Tel.: 00234-70 - 37571096

E-mail: abuja@embassy.mzv.cz, Commerce.Abuja@seznam.cz

Web: www.mzv.cz/abuja

Honorární konzulát ČR v Gabonské republice byl otevřen v červenci 2018. Honorárním konzulem byl jmenován pan Jozef Kupec, který dlouhodobě v Gabonu působí a podniká. email: jkupec@puroklima.cz

7.2 Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)

Žádné české státní instituce (CzechTrade, Czechinvest, České centrum) nejsou v Gabonu zastoupeny a toto zastoupení se nedá očekávat ani v blízké budoucnosti.

7.3 Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- Policie: 177, +24176 33 29, 72 00 37, 72 00 39
- Požárníci: 18
- SOS Medecins: 74 74 74, 74 08 88
- Poliklinika El Rapha v Libreville : 44 70 00, 20 01 03, 07 98 66 60
- Klinika Chambrier v Libreville : 72 93 02
- Vojenská nemocnice v Libreville: 72 02 37, 72 02 38, 79 36 88
- Nemocnice Jean Ebori: 73 20 12

7.4 Internetové informační zdroje

-
- www.eiu.com
 - www.finances.gouv.ga
 - www.presidentalibongo.com
 - www.gouvernement.ga
 - www.cemac.int/
 - www.gaboneco.com
 - www.legabon.org
 - <http://fr.infosgabon.com>
 - www.agpgabon.ga
 - www.lepratiquedugabon.com